

רשומות

הצעות חוק

3 במאי 1961

466

י"ז באייר תשכ"א

עמוד

224

227

חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 3), תשכ"א—1961

חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון), תשכ"א—1961

חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 3), תשכ"א-1961

1. בסעיף 10 לחוק הבחירות לכנסת, תשי"ט-1959¹ (להלן - חוק הבחירות) -
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "מהיום ה-75" יבוא "מהיום ה-90";
- (2) בסעיף קטן (ב), אחרי פסקה (3) יבוא:
- "(4) נשארו מקומות פנויים אחרי החלוקה לפי פסקאות (1) ו-(2), יוקטן מספר חברי הועדה לפי סעיף קטן זה במספר המקומות שנשארו פנויים כאמור.";
- (3) בסעיף קטן (ה), במקום "מהיום ה-79" יבוא "מהיום ה-94".
2. בסעיף 11 לחוק הבחירות, בסעיף קטן (א), במקום "מהיום ה-75" יבוא "מהיום ה-90".
3. בסעיף 12 לחוק הבחירות, במקום "מהיום ה-68" יבוא "מהיום ה-83".
4. בסעיף 15 לחוק הבחירות, בסעיף קטן (א), במקום "מהיום ה-75" יבוא "מהיום ה-90".
5. בסעיף 17 לחוק הבחירות, בסעיף קטן (א), במקום "מהיום ה-83" יבוא "מהיום ה-98".
6. אחרי סעיף 20 לחוק הבחירות יבוא:
- 20א. המגוישים רשימת מועמדים יציינו בה שני אנשים שאינם חברי הכנסת היוצאת ואינם מועמדים, כאחראים לתעמולת בחירות מטעם אותה רשימת מועמדים, ויצרפו הסכמתם בכתב של אנשים אלה להיות אחראים כאמור.
- 20ב. עם הגשת רשימת מועמדים על ידי בעלי זכות לבחור יופקד בידי יושב ראש הועדה המרכזית פקדון בסך חמשת אלפים לירות, במזומנים או בשיק בנקאי; בלא פקדון כאמור לא תקבל הועדה המרכזית את רשימת המועמדים."
7. אחרי סעיף 25 לחוק הבחירות יבוא:
- 25א. רשימת מועמדים שהוגשה על ידי בעלי זכות לבחור ולא אושרה על ידי הועדה המרכזית או על ידי בית המשפט העליון, יחולט מתוך הפקדון שהופקד עם הגשתה, סכום של אלף לירות לטובת אוצר המדינה, והיתרה תוחזר לבא כוח הרשימה או לממלא מקומו."
8. אחרי סעיף 37 לחוק הבחירות יבוא:
- 37א. רשימת מועמדים שהוגשה על ידי בעלי זכות לבחור ולא קיבלה את אחוזי הקולות הקבוע בסעיף 37 (א), הפקדון שהופקד עם הגשתה, יחולט לטובת אוצר המדינה."

1 ס"ח 281, תשי"ט, עמ' 114; ס"ח 285, תשי"ט, עמ' 147; ס"ח 285, תשי"ט, עמ' 148.

9. אחרי סעיף 40 לחוק הבחירות יבוא:

44. פקדון שהופקד עם הגשתה של רשימת מועמדים ולא חולט לפי סעיף 37 א, יוחזר לבא כוחה של אותה רשימה או לממלא מקומו מיד לאחר פרסום תוצאות הבחירות ברשומות.

10. בסעיף 47 לחוק הבחירות -

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) עובד המדינה ומי שממלא תפקיד מטעם המדינה, כולל רשות התעסוקה, רשות הפיתוח, ועדות הבחירות, ועובד של רשות מקומית או של הסוכנות היהודית, אשר יש להם סמכות מינהלית או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לא יקחו חלק בתעמולת הבחירות ברבים בתחום אזור סמכותם או תפקידם."

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) בית משפט שהרשיע אדם בשל עבירה על הוראות סעיף קטן (א) יורה, בנוסף על כל עונש, על השעייתו מעבודתו או ממילוי תפקידו, ללא תשלום, עד ליום הבחירות; אין בהוראה זו כדי למנוע העמדת אותו אדם לדין משמעת."

11. אחרי סעיף 59 לחוק הבחירות יבוא:

59. איסור פיסורים
המפטר אדם מעבודה משום שהצביע או נמנע מהצביע בעד רשימת מועמדים מסויימת או משום שהשתתף או נמנע מלהשתתף בתעמולת בחירות בעד רשימת מועמדים מסויימת, דינו - מאסר שנתיים או קנס עשרת אלפים לירות."

12. בסעיף 66 לחוק הבחירות, בסעיפי החוק המובאים בו, יבוא -

(1) בסעיף 10 (א), במקום "מהיום ה-75" - "מהיום ה-90" ובמקום "מהיום ה-81" - "מהיום ה-96";

(2) בסעיף 10 (ה), במקום "מהיום ה-79" - "מהיום ה-94" ובמקום "מהיום ה-85" - "מהיום ה-100";

(3) בסעיף 11 (א), במקום "מהיום ה-75" - "מהיום ה-90" ובמקום "מהיום ה-81" - "מהיום ה-96";

(4) בסעיף 12, במקום "מהיום ה-68" - "מהיום ה-83" ובמקום "מהיום ה-74" - "מהיום ה-89";

(5) בסעיף 15 (א), במקום "מהיום ה-75" - "מהיום ה-90" ובמקום "מהיום ה-81" - "מהיום ה-96";

(6) בסעיף 17 (א), במקום "מהיום ה-83" - "מהיום ה-98" ובמקום "מהיום ה-89" - "מהיום ה-104".

ד ב ר י ה ס ב ר

1. סעיף 10 (ב) לחוק הבחירות לכנסת, תשי"ט-1959, קובע:

"(ב) שלושים מקומות בוועדה המרכזית יתחלקו כך:

- (1) לכל סיעה שיש לה בכנסת ארבעה חברים או יותר יהיה מקום אחד לכל ארבעה חברי הסיעה;
 - (2) המקומות שנשארו אחרי החלוקה לפי פסקה (1) יתחלקו בין הסיעות שהשתתפו בחלוקה זו לפי גודל העודפים של מספר חבריהן;
 - (3) היו לשתי סיעות או יותר עודפים שווים, ולא נשארו מקומות לכולן, יכריע ביניהן יושב ראש הכנסת על פי גורל.
- נמצא שאין בחוק, כנוסחו כיום, פתרון להיפוכו של המקרה הנזכר בפסקה (3) לעיל, דהיינו למקרה שבו נשארו מקומות פנויים גם לאחר חלוקה לפי הפסקאות (1) ו-(2) — הוא המצב עתה לפי ההרכב הסיעתי של הכנסת הרביעית. מוצע איפוא שבמקרה כזה יופחת המספר של שלושים במספר המקומות שנשארו פנויים (סעיף 1(2)).

2. לפי החוק הקיים צריכות הפעולות המפורטות להלן להתבצע לא יאוחר מהמועד שנקבע לצד כל פעולה:

- (א) אישור ועדת הכנסת לשמות הסיעות של הכנסת היוצאת, למספר חבריה של כל סיעה ולשמותיהם של באי כוחה ושל ממלאי מקומם (סעיף 17(א));
 - (ב) הגשת רשימת הנציגים של כל סיעה בוועדה המרכזית (סעיף 10(ה));
 - (ג) בחירת יושב ראש הוועדה המרכזית (סעיף 11(א));
 - (ד) הרכבת הוועדה המרכזית (סעיף 10(א));
 - (ה) מסירת הודעה על ידי יושב ראש הכנסת על הרכב הוועדה המרכזית (סעיף 15(א));
 - (ו) הישיבה הראשונה של הוועדה המרכזית (סעיף 12)
- 83 יום לפני יום הבחירות
79 יום לפני יום הבחירות
75 יום לפני יום הבחירות
75 יום לפני יום הבחירות
75 יום לפני יום הבחירות
68 יום לפני יום הבחירות

הנסיון שנרכש בבחירות לכנסת הראה, שאם הוועדה המרכזית תקיים את ישיבתה הראשונה ביום ה-68 שלפני יום הבחירות — ספק אם תוכל לבצע את כל תפקידיה כראוי. למעשה הורכבו ועדות הבחירות המרכזיות זמן רב לפני המועד האחרון שנקבע בחוק; מן הראוי להתאים את הוראות החוק למציאות. על כן מוצע להקדים את המועד האחרון לביצוע הפעולות הנ"ל ב-15 יום (סעיפים 1(1), 1(3), ו-2 עד 5).

3. התיקון המוצע בסעיף 12 מתייחס ללוח הזמנים שנקבע בסעיף 66א לחוק הבחירות לגבי שנה שבה מתקיימות בחירות לכנסת ביום ג' הראשון של חודש חשוון, והוא בא להתאים מבחינה טכנית את נוסח החוק לתיקון בלוח הזמנים המוצע.

4. החשוב שבשינויים האחרים המוצעים בוגע לפקדון שרשימות מועמדים חדשות יהיו חייבות להפקיד. לפי ההצעה לא תקבל ועדת הבחירות המרכזית רשימת מועמדים המוגשת על ידי 750 בעלי זכות בחירה, אם לא צורף לה פקדון, במזומנים או בשיק בנקאי, בסכום של 5000 לירות (סעיף 20ב). נמצאה רשימה לקיחה עד כדי כך שועדת הבחירות המרכזית מסרבת לאשרה וגם בית המשפט העליון, בערעור על החלטת ועדת הבחירות המרכזית, אינו מאשר את הרשימה, יחולט חלק מסכום הפקדון, דהיינו 1000 לירות, והיתרה תוחזר (סעיף 25א). אם הרשימה אינה משיגה קולות כדי אחוז החסימה (1% מהקולות הכשרים), יחולט הפקדון כולו (סעיף 37א). השיגה אחוז זה — יוחזר הפקדון (סעיף 40א).

יצויין שזוכת הפקדון אינה חלה על רשימות מועמדים המוגשות על ידי סיעות הכנסת הירצאת.

מטרת השינוי המוצע היא למנוע הגשתן של רשימות מועמדים שמגישיהן אפילו אינם טורחים למלא אחרי הוראות החוק הנוגעות לעריכת הרשימה, לחתימות כשרות של 750 בוחרים, וכו'; ולהפחית את מספר הרשימות המוגשות מבלי שהיו למגישיהן סיכויים סבירים לזכות לפחות במספר הקולות המינימלי המבטיח יצוג בכנסת.

בדיקתן של רשימות כאלה הטיפול בהן גורמות לועדת הבחירות המרכזית, לבית המשפט העליון ולמנגנון הממשלתי טרחה רבה ומיותרת. לפיכך הוצע חילוט הפקדון, בחלקו או בשלמותו, לפי האמור לעיל.

5. שני שינויים אחרים הכלולים בהצעת החוק בוגעים לתעמולת הבחירות. אחד מהם (תיקונים לפע"ף 47) מרחיב את חוג העובדים שתעמולת בחירות תהיה אסורה עליהם, הן מבחינת המוסדות שבהם הם מועסקים, והן מבחינת סוגי התקפידים שהם ממלאים. האיסור הקיים כעת חל רק על עובדי מדינה בעלי סמכות מינהלית. לפי ההצעה הוא יחול גם על עובדי הרשויות המקומיות ועובדי הסוכנות היהודית, ויאסור עליהם השתתפות בתעמולת בחירות לא רק כאזור סמכותם המינהלית אלא בתחום תפקיד כל שהוא שכרוך בו מגע עם הקהל. ההוראה המוצעת גם מבהירה שהאיסור כולל עובדי ועדות הבחירות ועובדי שירות התעסוקה ורשות הפיתוח. וכן מקנה תיקון זה לבית המשפט סמכות להעניש עובד שעבר עבירה על איסור זה בהשעיה מעבודתו עד ליום הבחירות.

6. השינוי השני הנוגע לתעמולת בחירות מכון לחוק את האחריות לשמירת ההוראות הנוגעות לדרכי תעמולה, בעיקר הוראות חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959. למטרה זו הוצע (סעיף 20א) שכל רשימת מועמדים תחייב לציין שני אנשים שיהיו אחראים לענייני תעמולה מטעם אותה רשימה. הוראה זו תהיה קשורה עם הוראה מתאימה בחוק דרכי תעמולה בנוגע לאחריות הפלילית של אנשים אלה.

7. השינוי האחרון המוצע בחוק זה (סעיף 59א) בא להשלים את הגנת העובד בפני פגיעה בשל הצבעתו. לפי החוק הקיים (סעיף 59(4)) "אסור לאיים על בוחר, לנשלו מעבודה או למנעו מלקבל עבודה" בשל הצבעתו או אי-הצבעתו. וסעיף המוצע כעת מוסיף איסור על פיתורים בשל הצבעה או בשל השתתפות בתעמולת בחירות.

חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון), תשכ"א-1961

1. אחרי סעיף 2 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן - החוק העיקרי), יבוא:

2א. לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3) ו-(4) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב]², או של תאגיד שהממשלה משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט השכרתם של אולמות ושל מקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל להשכרה, ולמעט נכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של חבר הכנסת.¹

"איסור שימוש
בנכסי תאגיד"

1 ס"ח 284, תשי"ט, עמ' 138.
2 ס"ח 248, תשי"ח, עמ' 92.

"אחריות פלילית 17א. נעברה עבירה על הוראה מהוראות חוק זה, בין שהובא כשל כן אדם כפלילים ובין אם לאו, יהיו אשמים באותה עבירה –

- (1) מי שהחזיק בכספים או בנכס שנעברה בהם העבירה או היה ממונה על החזקתם או שמירתם;
- (2) לגבי תעמולת בחירות בעד רשימת מועמדים פלונית – מי שאחראי לתעמולה זו כאמור בסעיף 20 לחוק הבחירות לכנסת, תשי"ט–1959³.

זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט באמצעים סבירים למניעתה."

דברי הסבר

החוק המוצע בא לחקן את חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט–1959, ולהרחיב את רשימת דרכי התעמולה הפסולות שנקבעו בו. המטרה היא למנוע את השימוש בכספים, במקרקעין ובמטלטלין של הממשלה ושל גופים ציבוריים, ואלה הגופים אשר החוק המוצע חל עליהם.

- (1) משרד ממשלתי;
- (2) מפעל או מוסד של המדינה;
- (3) אדם או גוף המחזיק, שלא לפי חוזה, ברכוש המדינה או המנהל אותו או המפקח עליו מטעם המדינה;
- (4) רשות מקומית;
- (5) תאגיד שהממשלה משתתפת בהנהלתו או בהוננו.

איסור השימוש לא יחול על אולמות ומקומות פומביים פתוחים, העומדים כרגיל להשכרה, ולא על נכסים שהמדינה העמידה אותם לרשות חבר הכנסת (סעיף 1).

השימוש בנכסים לצרכי תעמולת בחירות בניגוד לאיסור האמור יהיה, לפי החוק המוצע, עבירה פלילית, ואפשר יהיה להביא כפלילים לא רק את האדם שעבר על האיסור בפועל, אלא גם את מי שהחזיק בכספים או בנכס שנעברה בהם העבירה, או את הממונה על החזקתם או שמירתם – זולת אם יוכיחו שהעבירה נעברה שלא בידיעתם ושנקטו באמצעים סבירים למניעתה (סעיף 2).

נעברה עבירה בקשר עם תעמולת בחירות לטובת רשימת מועמדים פלונית, ישא באחריות פלילית לא רק מי שעשה את המעשה האסור, אלא גם מי שנקבע כאחראי לתעמולת בחירות מטעם אותה רשימת מועמדים, זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט באמצעים סבירים למניעתה (סעיף 2). החובה לציין שני אחראים לתעמולת בחירות מטעם כל רשימת מועמדים נקבעה בהצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 3), תשכ"א–1961⁴.

³ ס"ח 281, תשי"ט, עמ' 114.

⁴ ה"ח 466, תשכ"א, עמ' 224.